

หลักสูตร การทำตะกร้าเชือกมัดฟาง จำนวน ๑๕ ชั่วโมง
ศูนย์การศึกษาอนุระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ.....

ความเป็นมา

การจัดการศึกษาอาชีพในปัจจุบันมีความสำคัญมาก เพราะจะเป็นการพัฒนาประชากรของประเทศให้ มีความรู้ ความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพ เป็นการแก้ปัญหาการว่างงานและส่งเสริมความเข้มแข็งให้แก่เศรษฐกิจชุมชน โดยเน้นการบูรณาการให้สอดคล้องกับศักยภาพด้านต่าง ๆ มุ่งพัฒนาคนไทยให้ได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพและการมีงานทำอย่างมีคุณภาพ ทัวถึงและเท่าเทียมกัน ประชาชนมีรายได้มั่นคงและมีงานทำอย่างยั่งยืน มีความสามารถเชิงการแข่งขันทั้งในระดับภูมิภาคอาเซียนและระดับสากล ซึ่งจะเป็นการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในรูปแบบใหม่ที่สร้างความมั่นคงให้แก่ประชาชนและประเทศชาติ สภาพสังคมปัจจุบันมนุษย์เราได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก ประชากรมนุษย์เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ แต่ทรัพยากรธรรมชาติถูกใช้ไปอย่างรวดเร็ว และไม่เพียงพอกับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นทุกมุมโลก มนุษย์จึงประสบปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย โดยเฉพาะด้านการดำรงชีพและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน การประกอบอาชีพเพื่อเป็นการเลี้ยงตัวเองและครอบครัวจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง การทำตะกร้าเชือกมัดฟาง เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในออกแบบผลิตภัณฑ์ของสินค้าที่หลากหลายด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนให้มีคุณภาพ ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ชุมชนพึ่งตนเอง ทำได้ ขายเป็น เพื่อเป็นการส่งเสริมการจัดการศึกษาอาชีพที่สอดคล้องกับชุมชนและความต้องการของตลาด รวมทั้งสร้างเครือข่ายการรวมกลุ่ม สร้างรายได้ให้กับชุมชน ให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้ และการส่งเสริมใช้เทคโนโลยีในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า การทำช่องทางเผยแพร่และจำหน่ายผลิตภัณฑ์เป็นอาชีพเสริมเพิ่มรายได้

ศูนย์การศึกษาอนุระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ..... ได้นำนโยบาย ยุทธศาสตร์ และ ความจำเป็นดังกล่าวสู่การปฏิบัติ เพื่อการพัฒนาหลักสูตรอาชีพให้กับกลุ่มเป้าหมาย และประชาชนได้มีทักษะในการทำใช้เองในชีวิตประจำวัน ผู้ที่สนใจควรศึกษาหาความรู้และฝึกปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ สามารถนำไปประกอบอาชีพให้กับตนเองได้

หลักการของหลักสูตร

๑. เป็นหลักสูตรที่เน้นการฝึกปฏิบัติจริงเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ และทักษะไปใช้ในชีวิตประจำวัน และการประกอบอาชีพได้
๒. เป็นหลักสูตรที่สามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้
๓. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านเนื้อหาสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้
๔. เป็นหลักสูตรที่มุ่งให้เป็นบุคคลที่มีวินัยเปี่ยมไปด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกความรับผิดชอบ ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังนี้

๑. กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการตระกร้าเชือกมัดฟางได้หลากหลายรูปแบบ สามารถทำเป็นอาชีพ และสร้างรายได้
๒. กลุ่มเป้าหมายสามารถบริหารจัดการดำเนินงานอาชีพการทำตระกร้าเชือกมัดฟางได้
๓. กลุ่มเป้าหมายมีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตสำนึก ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม

กลุ่มเป้าหมาย

๑. ผู้ที่ไม่มีอาชีพ และสนใจที่จะมีอาชีพ
๒. ผู้ที่มีอาชีพและต้องการพัฒนาอาชีพ

ระยะเวลา

ระยะเวลาเรียนตลอดหลักสูตร จำนวน ๑๕ ชั่วโมง

๑. ภาคทฤษฎี ๔ ชั่วโมง
๒. ภาคปฏิบัติ ๑๑ ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตร

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดการกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๑	ช่องทางการประกอบอาชีพ	๑. ผู้เรียนสามารถบอกความสำคัญและวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพการทำตระกร้าเชือกมัดฟาง ๒. ผู้เรียนสามารถบอกแหล่งเรียนรู้และตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพการทำตระกร้าเชือกมัดฟาง ได้	๑.๑ ความสำคัญในการประกอบอาชีพ ๑.๒ ความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพ - การวิเคราะห์ตนเอง - การวิเคราะห์ตลาด - การลงทุน/แหล่งเงินทุน ๑.๓ แหล่งเรียนรู้ในการประกอบอาชีพ ๑.๔ การตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ	๑. ให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้ เรื่อง ช่องทางการประกอบอาชีพการทำตระกร้าเชือกมัดฟางเพื่อการค้า ๒. ผู้เรียนและวิทยากรร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็น ๓. วิทยากรแนะนำแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพการทำตระกร้าเชือกมัดฟาง เพื่อการค้าให้ผู้เรียนได้ศึกษาเพิ่มเติม ๔. วิทยากรและผู้เรียนถาม-ตอบ เกี่ยวกับข้อสงสัย	๑	๑
๒	ทักษะการประกอบอาชีพ	๑.ผู้เรียนสามารถบอกวัสดุ อุปกรณ์การทำตระกร้าเชือกมัดฟางได้ ๒.ผู้เรียนสามารถ	๑.ความรู้เกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์การทำตระกร้าเชือกมัดฟาง ๒.ขั้นตอนและวิธีการทำตระกร้าเชือกมัดฟาง	๑.วิทยากรแนะนำวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการทำตระกร้าเชือกมัดฟาง ๒.วิทยากรบรรยายให้ความรู้และสาธิตขั้นตอนและวิธีการ	๑	๘

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
		การทำตะกร้าเชือกมัดฟางในรูปแบบลายต่าง ๆ ได้	๓.การทำตะกร้าเชือกมัดฟาง	ทำตะกร้าเชือกมัดฟาง ๓. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการทำตะกร้าเชือกมัดฟางรูปแบบลายต่าง ๆ ได้ ๔. วิทยากรประเมินผลการปฏิบัติของผู้เรียน ๕. วิทยากรและผู้เรียนร่วมกันสรุปองค์ความรู้		
๓	การบริหารจัดการอาชีพ	๑. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถคิดราคาต้นทุนและวิเคราะห์จุดคุ้มทุนได้ ๒. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำบัญชีอย่างง่ายได้ ๓. ผู้เรียนมีคุณธรรมในการประกอบอาชีพ	๑. การคิดราคาต้นทุนและการวิเคราะห์จุดคุ้มทุน - ค่าวัสดุอุปกรณ์ - ค่าแรงงาน - ค่า สาธารณูปโภค ๒. การทำบัญชีอย่างง่าย ๓. คุณธรรมในการประกอบอาชีพ	๑. ให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้ เรื่อง การคิดราคาต้นทุนและการวิเคราะห์จุดคุ้มทุน,การทำบัญชีอย่างง่าย ๒. วิทยากรอธิบายการคิดราคาต้นทุนและการวิเคราะห์จุดคุ้มทุนและการทำบัญชีอย่างง่ายพร้อมยกตัวอย่าง ๓. วิทยากรให้ความรู้เรื่องคุณธรรมในการประกอบอาชีพ ๔. ผู้เรียนและวิทยากรร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็น	๑	๑
๔	โครงการอาชีพ	๑. เพื่อให้ผู้เรียนบอกความสำคัญและประโยชน์ของโครงการอาชีพได้ ๒. เพื่อให้ผู้เรียนบอกและอธิบายองค์ประกอบของโครงการอาชีพได้ถูกต้อง	๑. ความสำคัญของโครงการอาชีพ ๒. ประโยชน์ของโครงการอาชีพ ๓. องค์ประกอบของโครงการอาชีพ	๑. วิทยากรบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของโครงการอาชีพ และให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้เรื่องโครงการอาชีพ ๒. วิทยากรอธิบายองค์ประกอบของโครงการอาชีพพร้อมยกตัวอย่างโครงการอาชีพเป็นกรณีศึกษา ๓. วิทยากรและผู้เรียนร่วมกันสรุปองค์ความรู้	๑	๑
รวม					๔	๑๑

สื่อการเรียนรู้

๑. ใบความรู้/ใบงาน
๒. ตัวอย่างชิ้นงาน
๓. วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติ
๔. แหล่งเรียนรู้ เช่น อินเทอร์เน็ต ห้องสมุด ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ
๕. แบบสังเกตพฤติกรรม
๖. แบบประเมินชิ้นงาน

การวัดและประเมินผล

๑. การสังเกตพฤติกรรม
๒. การประเมินความรู้ภาคทฤษฎีระหว่างเรียนและจบหลักสูตร
๓. การประเมินผลระหว่างเรียนจากการปฏิบัติงานและมีชิ้นงานที่มีคุณภาพ

เกณฑ์การจบหลักสูตร

๑. มีเวลาเรียนและฝึกปฏิบัติตามหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
๒. มีผลการประเมินผ่านตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐
๓. มีผลงานผ่านการประเมินชิ้นงาน

ประวัติความเป็นมา

เชือกมัดฟาง เป็นเชือกปอปาน ซึ่งพื้นเพมาจากเวลาชาวนาเกี่ยวข้าวจะใช้เชือกปอปานมัด ฟ่อนข้าว พอเหลือ ก็นำมาทำอย่างอื่น ประกอบกับ กศน.ได้จัดหาวิทยากรมาให้ความรู้ทางด้าน การเปลี่ยนแปลง รูปแบบจากเส้นเชือกเป็นตะกร้าใส่ของ และหลังจากการฤดูทำนาแล้วราษฎรจะมีเวลาว่าง จึงรวมตัวกันขึ้น ตะกร้าเชือกมัดฟาง สามารถนำเป็นของขวัญ ของที่ระลึก มอบให้กับผู้ที่เคารพนับถือ และเป็นของกำนัล ให้แก่ผู้ใหญ่ นอกจากนี้ยังมีรูปแบบทรงอื่น อีกมากมาย

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านโคกสัมพันธ์ เริ่มก่อตั้งกลุ่มเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2542 โดยจัดตั้งกลุ่มเริ่มแรกมีสมาชิก เพียง 20 คนเท่านั้น และเมื่อเริ่มมีคนรู้จัก ก็มีผู้สนใจเข้ามาเรียนมากกว่า 100 คน และเมื่อปี พ.ศ. 2551 มีการ แยกหมู่บ้านใหม่ คือบ้านใหม่ไทยพัฒนา และบ้านโคกสัมพันธ์ เมื่อปี พ.ศ. 2552 มีสมาชิก 50คน และมีวิทยากร มาสอนทำกระเป่าจากต้นกก เนื่องจากต้นกกที่นำมาสานนั้นเวลาสานขึ้นรูปต้องฉีบน้ำตลอดเวลา และระยะเวลา ของการใช้งานสั้นไม่คุ้มราคา ทำให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านโคกสัมพันธ์ ปรับเปลี่ยนจากต้นกกเป็นเชือกมัดฟาง สานกระเป่า และเริ่มทำตะกร้าขึ้นอีกอย่าง และเมื่อเริ่มมีคนรู้จักมากขึ้นโดยทางกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านโคก สัมพันธ์ ได้ไปออกบูทกับสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสระแก้ว ต่อมาปี 2555 ได้ขึ้นทะเบียนเป็นสินค้า OTOP ของอำเภอเมืองสระแก้ว ไปออกบูทแสดงสินค้ากับทางสำนักงาน OTOP ของจังหวัดสระแก้ว และเริ่มมีผู้สนใจ มากทำให้เริ่มมีผู้สนใจมาเรียนซึ่งทาง กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านโคกสัมพันธ์ ยินดีสอนโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย

เนื่องจากกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านโคกสัมพันธ์ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร จึงใช้เวลาว่างจากการทำไร่ทำนา มาผลิตสินค้า และสินค้าก็ได้รับรองจากศูนย์ OTOP สระแก้ว ระดับ 3 ดาว ประจำปี พ.ศ. 2556 บ้านโคก สัมพันธ์ หมู่ที่ ๖ ตำบลท่าเกษม อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองสระแก้ว ประมาณ ๑๕ กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด ๗๔, ๔๐๐ ไร่

อุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการทำตะกร้าเชือกมัดฟาง

๑.เชือกอัดฟาง ทรานางเงือก เบอร์ ๒ หรือ เบอร์ ๔ แต่ส่วนมากเราจะใช้เบอร์ ๒ เพราะจะทำให้งาน ออกมาละเอียด ประณีต สวยงาม เบอร์ ๔ จะเหมาะสำหรับใช้ทำตะกร้ามากกว่า (เชือกราคาม้วนละ ๑๗๐ บาท ทำกระเป่าได้ ๓ ใบ)

๒.ลวด เส้นใหญ่ ใช้สำหรับทำก้นกระเป่า เพราะจะช่วยให้รูปทรงกระเป่าสวยงามและง่ายต่อการมัด เชือกเวลาจะขึ้นลายคะ (แต่ในรูปเป็นเหล็กไวร์เมช ขนาดสั่งทำราคา ๒๕ บาท คะ เพราะซื้อเก็ยมาตัดลวดเอง)

๓.โพน ใช้สำหรับทำบล็อก ให้วัดตามขนาดความกว้างและสูงของกระเป่าที่เราต้องการทำ (ความกว้างและยาว)

๔.สก็อตเทป

๕.ไฟแช็ค

๖.เทียนไข

๗.เข็มเย็บกระสอบ หรือจะใช้เข็มโครเชต์แทน ก็ได้คะ

๘.หัวแร้ง เอาไว้ตัดเชือก(หาซื้อได้ที่ร้านของใช้ ทุกอย่าง ๒๐ บาท ก็ได้คะ)

๙.เข็มหมุด

๑๐.กรรไกร

๑๑.สายยาง จะใช้ทำสายกระเป่า เลือกขนาดตามใจเราชอบได้ แต่ถ้าหาไม่ได้ ก็ใช้เชือกทำแทนได้

วิธีการ/ขั้นตอน การทำ

เริ่มจากการทำกันกระเป่า กันกระเป่าที่เราจะทำ กว้าง ๕ นิ้ว ยาว ๑๐ นิ้ว

๑. ใช้เชือกพันลวดให้หมด โดยใช้สก็อตเทปปิดเชือกตอนเริ่มต้น และ ปิดท้าย

๒. ให้วัดเชือกตามความยาวของกันกระเป่าทั้ง ๔ ด้าน จำนวน ๑๔ รอบ จำนวน ๑ เส้น และใช้ไฟแช็ค จุดลวดตรงปลายเชือกทั้ง ๒ ด้าน

๒.๑ นำเชือกมาทบครึ่ง แล้วม้วนปลายทั้ง ๒ ด้านมาหาตรงกลางที่พับไว้ โดยใช้ยางยืดมัดไว้ เพื่อใช้สะดวกเวลาทำการมัด

๓. นำเชือกมาวางที่จุดทาบครึ่ง ทับตรงลวดที่มุมของกันกระเป่า

๓.๑ ใช้เชือกที่อยู่ด้านขวามือ ข้ามทับลวดด้านบนไปซ้ายมือ ให้เหลือเป็นช่องไว้

๓.๒ ใช้เชือกด้านซ้ายมือ ลอดด้านใต้ลวดขึ้นมาที่ช่อง ด้านขวามือ

๓.๓ ดึงเชือกทั้ง ๒ ด้านให้แน่น และอยู่ตรงจุดกึ่งกลางของเชือกที่ทาบไว้ตอนแรก

๓.๔ ให้ทำตาม ข้อ ๓.๑ - ๓.๓ จำนวน ๓ ครั้ง

๓.๕ ครบ ๓ ครั้ง ก็ทำการปิดเชือก จากบน ลง ล่าง และ ล่าง ขึ้น บน

๓.๖ และให้เริ่มทำตามข้อ ๓.๑-๓.๖ ใหม่จนหมดลวด

๔. เมื่อเสร็จ ให้ทำการตัดเชือกที่จุดสิ้นสุด เหลือปลายเล็กน้อย ประมาณ ๓ ซม. และใช้ไฟแช็ค ลนปลายเชือกทั้งสองด้าน

๕. ให้ทำการวัดเชือกตามความกว้างของกันกระเป่า จำนวน ๑๐ รอบ จำนวน ๒๖ เส้น

๕.๑ นำเชือกทั้ง ๒๖ เส้น ไปลนไฟทั้ง ๒ ด้าน

๕.๒ นำเข็มมาแทงเจาะรู เพื่อใส่เชือก ๒๖ เส้นเข้าไป และทำการทาบครึ่งเชือกให้เสมอกัน

๖. ให้ทำการมัดขอต แบบตัวปู ดังภาพ โดยยึดที่การวางเชือกด้านขวามือเป็นหลัก

๗. การเก็บเชือกด้านข้าง

๘. ทำการมัดเชือก

๙. เมื่อทำเสร็จ ให้เก็บปลายเชือกโดยเจาะรูด้านบน และสอดเชือกออกไปด้านนอก

๙.๑ ตัดปลายเชือก ให้เหลือประมาณ ๓ ซม.

๙.๒ ใช้ไฟแช็คลนที่ปลายเชือก

๑๐.ให้นำบล็อกโฟม ที่ทำไว้ มาแนบใส่กับกันกระเป่าที่ทำเสร็จแล้ว

๑๐.๑ ใช้เข็มหมุดปักยึดติดเอาไว้

๑๐.๒ ให้ทำการวัดเชือกตามความสูงของกระเป่าที่ต้องการ จำนวน ๑๒ รอบ จำนวน ๑๒๘ เส้น

๑๐.๓ นำปลายเชือกทั้ง ๑๒๘ เส้น ไปลนไฟ

๑๑. ให้ใช้เข็มแทงเจาะรูเพื่อใส่เชือกเข้าไป โดย ด้านกว้าง ใส่ ๑๖ เส้น

ส่วนด้านยาวใส่ ๔๘ เส้น ทั้งสี่ด้าน และทำการมัดขอตแบบตัวปู ๒ รอบ

ข้อพึงระวัง ->

- ข้อควรระวังเพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาด เกิดความเสียหาย หรือต้องแก้ไข ระวังการขึ้นลายผิด

- วิธีแก้ปัญหาเมื่อเกิดความผิดพลาด จะต้องถอยกลับมาให้ถึงลายที่ถูกต้องแล้วจึงถักต่อ

แบบทดสอบการทำตะกร้าเชือกมัดฟาง

๑. ภาพที่เห็นทำมาจากเชือกอะไร

- ก. เชือกปอฟาง
- ข. เชือกมัดฟาง
- ค. ยาง
- ง. เชือกเทียน

๒. ตะกร้าทำได้กี่ลาย

- ก. ๑-๓
- ข. ๓-๔
- ค. ๖-๘
- ง. ถูกทุกข้อ

๓. ข้อใดคือประโยชน์สำคัญที่สุดในการสานตะกร้า

- ก. รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
- ข. นำไปขายเพื่อมีรายได้มากๆ
- ค. นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
- ง. มีรายได้เสริมให้แก่ครอบครัว

๔. อุปกรณ์การสานตะกร้ามีอะไรบ้าง

- ก. เชือกมัดฟาง กรรไกร
- ข. เหล็ก ไขควง
- ค. ไฟแช็ก เทียนไข กรรไกร
- ง. ถูกทุกข้อ

๕. ข้อใดคือประโยชน์สำคัญที่สุดในการสานตะกร้า

- ก. รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
- ข. นำไปขายเพื่อมีรายได้มากๆ
- ค. นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
- ง. มีรายได้เสริมให้แก่ครอบครัว